

Συνάντηση της Λέσχης Valdai

Ο Βλαντιμίρ Πούτιν συμμετείχε στην ολομέλεια της 22ης ετήσιας συνάντησης της διεθνούς λέσχης συζήτησης Valdai.

2 Οκτωβρίου 2025, Σότσι

Το θέμα της συνάντησης είναι «Ο πολυκεντρικός κόσμος: οδηγίες χρήσης».

Την ολομέλεια συντονίζει ο διευθυντής έρευνας του Ιδρύματος για την Ανάπτυξη και την Υποστήριξη του Διεθνούς Συλλόγου Συζητήσεων Valdai, Φιόντορ Λουκιάνοφ.

* *

Διευθυντής Έρευνας του Ιδρύματος για την Ανάπτυξη και Υποστήριξη του Διεθνούς Συζητητικού Κλαμπ Valdai, **Φιόντορ Λουκιάνοφ:**

Κυρίες και κύριοι, καλεσμένοι του Valdai Club!

Ξεκινάμε την ολομέλεια του 22ου ετήσιου φόρουμ του Διεθνούς Συλλόγου Συζήτησης Valdai. Είναι μεγάλη τιμή για μένα να καλωσορίσω τον Πρόεδρο της Ρωσικής Ομοσπονδίας Βλαντιμίρ Πούτιν σε αυτό το βήμα.

Κύριε Πρόεδρε, σας ευχαριστούμε πολύ που βρήκατε και πάλι χρόνο να μας τιμήσετε με την παρουσία σας. Ο Σύλλογος Valdai έχει το μεγάλο προνόμιο να σας συναντά για 23 συνεχόμενα χρόνια για να συζητήσει τα πιο επίκαιρα θέματα. Πιστεύω ότι κανένας άλλος δεν είναι τόσο τυχερός.

Η 22η συνάντηση του Valdai Club, που πραγματοποιήθηκε τις τελευταίες τρεις ημέρες, είχε τίτλο «Ο πολυκεντρικός κόσμος: οδηγίες χρήσης». Προσπαθούμε να προχωρήσουμε από την απλή κατανόηση και περιγραφή αυτού του νέου κόσμου σε πρακτικά ζητήματα: δηλαδή, να κατανοήσουμε πώς να ζούμε σε αυτόν, καθώς δεν είναι ακόμη απολύτως σαφές.

Μπορούμε να θεωρούμε τους εαυτούς μας προχωρημένους χρήστες, αλλά εξακολουθούμε να είμαστε μόνο χρήστες αυτού του κόσμου. Εσείς, ωστόσο, είστε τουλάχιστον μηχανικός και ίσως ακόμη και μηχανικός αυτής της πολύκεντρης παγκόσμιας τάξης, οπότε περιμένουμε με ανυπομονησία κάποιες οδηγίες χρήσης από εσάς.

Πρόεδρος της Ρωσίας Βλαντιμίρ Πούτιν:

Είναι απίθανο να μπορέσω να διατυπώσω οδηγίες ή συμβουλές – και αυτό δεν είναι το θέμα, γιατί οι άνθρωποι συχνά ζητούν οδηγίες ή συμβουλές μόνο για να μην τις ακολουθήσουν αργότερα. Αυτή η φόρμουλα είναι γνωστή.

Επιτρέψτε μου να σας παρουσιάσω την άποψή μου για το τι συμβαίνει στον κόσμο, τον ρόλο της χώρας μας σε αυτόν και πώς βλέπουμε τις προοπτικές ανάπτυξής του.

Ο Διεθνής Λέσχη Συζήτησης Valdai έχει πράγματι συγκληθεί για 22η φορά, και αυτές οι συναντήσεις έχουν γίνει κάτι περισσότερο από μια καλή παράδοση. Οι συζητήσεις στις πλατφόρμες Valdai παρέχουν μια μοναδική ευκαιρία να αξιολογηθεί η παγκόσμια κατάσταση με αμεροληψία και συνολικά, να αποκαλυφθούν οι αλλαγές και να κατανοηθούν.

Αναμφίβολα, η μοναδική δύναμη του Ομίλου έγκειται στην αποφασιστικότητα και την ικανότητα των συμμετεχόντων να βλέπουν πέρα από το κοινότυπο και το προφανές. Δεν ακολουθούν απλώς την ατζέντα που επιβάλλει ο παγκόσμιος χώρος πληροφόρησης, όπου το διαδίκτυο έχει τη συμβολή του – τόσο θετική όσο και αρνητική, συχνά δύσκολο να διακριθεί – αλλά θέτουν τα δικά τους αντισυμβατικά ερωτήματα, προσφέρουν τη δική τους οπτική για τις τρέχουσες διαδικασίες, προσπαθώντας να σηκώσουν το πέπλο που κρύβει το μέλλον. Αυτό δεν είναι εύκολο έργο, αλλά συχνά επιτυγχάνεται εδώ στο Valdai.

Έχουμε επισημάνει επανειλημμένα ότι ζούμε σε μια εποχή όπου όλα αλλάζουν, και μάλιστα πολύ γρήγορα. Θα έλεγα μάλιστα ριζικά. Φυσικά, κανένας από εμάς δεν μπορεί να προβλέψει πλήρως το μέλλον. Ωστόσο, αυτό δεν μας απαλλάσσει από την ευθύνη να είμαστε προετοιμασμένοι για αυτό. Όπως έχει δείξει ο χρόνος και τα πρόσφατα γεγονότα, πρέπει να είμαστε έτοιμοι για τα πάντα. Σε τέτοιες περιόδους της ιστορίας, ο καθένας φέρει μια ιδιαίτερη ευθύνη για το δικό του πεπρωμένο, για τη μοίρα της χώρας του και για τον κόσμο γενικότερα. Τα διακυβεύματα σήμερα είναι εξαιρετικά υψηλά.

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η φετινή έκθεση του Valdai Club είναι αφιερωμένη σε έναν πολυπολικό, πολυκεντρικό κόσμο. Το θέμα βρίσκεται εδώ και καιρό στην ατζέντα, αλλά τώρα απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή. Σε αυτό συμφωνώ απόλυτα με τους διοργανωτές. Η πολυπολικότητα που έχει ήδη αναδυθεί διαμορφώνει το πλαίσιο μέσα στο οποίο ενεργούν τα κράτη. Θα προσπαθήσω να εξηγήσω τι κάνει τη σημερινή κατάσταση μοναδική.

Πρώτον, ο σημερινός κόσμος προσφέρει έναν πολύ πιο ανοιχτό – θα μπορούσε να πει κανείς δημιουργικό – χώρο για την εξωτερική πολιτική. Τίποτα δεν είναι προκαθορισμένο. Οι εξελίξεις μπορούν να πάρουν διαφορετικές κατευθύνσεις. Πολλά εξαρτώνται από την ακρίβεια, την ορθότητα, τη συνέπεια και τη στοχαστικότητα των ενεργειών κάθε συμμετέχοντα στη διεθνή επικοινωνία. Ωστόσο, σε αυτόν τον τεράστιο χώρο είναι επίσης εύκολο να χαθεί κανείς και να χάσει τον προσανατολισμό του, κάτι που, όπως βλέπουμε, συμβαίνει αρκετά συχνά.

Δεύτερον, ο πολυπολικός χώρος είναι εξαιρετικά δυναμικός. Όπως είπα, οι αλλαγές συμβαίνουν γρήγορα, μερικές φορές ξαφνικά, σχεδόν εν μία νυκτί. Είναι δύσκολο να προετοιμαστεί κανείς για αυτές και συχνά αδύνατο να τις προβλέψει. Πρέπει να είναι κανείς έτοιμος να αντιδράσει αμέσως, σε πραγματικό χρόνο, όπως λένε.

Τρίτον, και ιδιαίτερα σημαντικό, είναι το γεγονός ότι αυτός ο νέος χώρος είναι πιο δημοκρατικός. Ανοίγει ευκαιρίες και δρόμους για ένα ευρύ φάσμα πολιτικών και οικονομικών παραγόντων. Ίσως ποτέ στο παρελθόν τόσες πολλές χώρες δεν είχαν τη δυνατότητα ή την φιλοδοξία να επηρεάσουν τις πιο σημαντικές περιφερειακές και παγκόσμιες διαδικασίες.

Επόμενο. Οι πολιτισμικές, ιστορικές και πολιτισμικές ιδιαιτερότητες των διαφόρων χωρών διαδραματίζουν τώρα μεγαλύτερο ρόλο από ποτέ. Είναι απαραίτητο να αναζητηθούν σημεία επαφής και σύγκλισης συμφερόντων. Κανείς δεν είναι διατεθειμένος να παίξει σύμφωνα με τους κανόνες που θέτει κάποιος άλλος, κάπου μακριά – όπως τραγούδησε ένας πολύ γνωστός τραγουδιστής στη χώρα μας, «πέρα από την ομίχλη», ή πέρα από τους ωκεανούς, όπως ήταν.

Σχετικά με αυτό, το πέμπτο σημείο: οποιεσδήποτε αποφάσεις είναι δυνατές μόνο με βάση συμφωνίες που ικανοποιούν όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη ή τη συντριπτική πλειοψηφία. Διαφορετικά, δεν θα υπάρχει καμία βιώσιμη λύση, μόνο δυνατές φράσεις και ένα άκαρπο παιχνίδι φιλοδοξιών. Έτσι, για να επιτευχθούν αποτελέσματα, η αρμονία και η ισορροπία είναι απαραίτητες.

Τέλος, οι ευκαιρίες και οι κίνδυνοι ενός πολυπολικού κόσμου είναι αδιαχώριστοι μεταξύ τους. Φυσικά, η αποδυνάμωση της επιβολής που χαρακτήριζε την προηγούμενη περίοδο και η επέκταση της ελευθερίας για όλους είναι αναμφισβήτητα μια θετική εξέλιξη. Ταυτόχρονα, υπό τέτοιες συνθήκες, είναι πολύ πιο δύσκολο να βρεθεί και να επιτευχθεί αυτή η πολύ σταθερή ισορροπία, η οποία από μόνη της αποτελεί έναν προφανή και ακραίο κίνδυνο.

Αυτή η κατάσταση στον πλανήτη, την οποία προσπάθησα να περιγράψω εν συντομία, είναι ένα ποιοτικά νέο φαινόμενο. Οι διεθνείς σχέσεις υφίστανται ριζική μεταμόρφωση. Παραδόξως, η πολυπολικότητα έχει καταστεί άμεση συνέπεια των προσπαθειών για την καθιέρωση και τη διατήρηση της παγκόσμιας ηγεμονίας, μια απάντηση του διεθνούς συστήματος και της ίδιας της ιστορίας στην εμμονική επιθυμία να ταξινομηθούν όλοι σε μια ενιαία ιεραρχία, με τις δυτικές χώρες στην κορυφή. Η αποτυχία μιας τέτοιας προσπάθειας ήταν μόνο θέμα χρόνου, κάτι για το οποίο, παρεμπιπτόντως, πάντα μιλούσαμε. Και από ιστορική άποψη, συνέβη αρκετά γρήγορα.

Πριν από τριάντα πέντε χρόνια, όταν η αντιπαράθεση του Ψυχρού Πολέμου φαινόταν να τελειώνει, ελπίζαμε στην αυγή μιας εποχής γνήσιας συνεργασίας. Φαινόταν ότι δεν υπήρχαν πλέον ιδεολογικά ή άλλα εμπόδια που θα εμπόδιζαν την από κοινού επίλυση των κοινών προβλημάτων της ανθρωπότητας ή τη ρύθμιση και επίλυση των αναπόφευκτων διαφορών και συγκρούσεων με βάση τον αμοιβαίο σεβασμό και τη συνεκτίμηση των συμφερόντων του άλλου.

Επιτρέψτε μου εδώ μια σύντομη ιστορική παρέκβαση. Η χώρα μας, προσπαθώντας να εξαλείψει τα αίτια της αντιπαράθεσης μεταξύ των μπλοκ και να δημιουργήσει έναν κοινό χώρο ασφάλειας, δήλωσε δύο φορές την προθυμία της να ενταχθεί στο ΝΑΤΟ. Αρχικά αυτό έγινε το 1954, κατά τη σοβιετική εποχή. Η δεύτερη φορά ήταν κατά τη διάρκεια της επίσκεψης του Προέδρου των ΗΠΑ Μπιλ Κλίντον στη Μόσχα το 2000 – έχω ήδη μιλήσει για αυτό – όταν συζητήσαμε επίσης αυτό το θέμα μαζί του.

Και στις δύο περιπτώσεις, ουσιαστικά μας απορρίφθηκε κατηγορηματικά. Επαναλαμβάνω: ήμασταν έτοιμοι για κοινή εργασία, για μη γραμμικά βήματα στον τομέα της ασφάλειας και της παγκόσμιας σταθερότητας. Αλλά οι δυτικοί συνάδελφοί μας δεν ήταν διατεθειμένοι να απελευθερωθούν από τα δεσμά των γεωπολιτικών και ιστορικών στερεοτύπων, από μια απλοποιημένη, σχηματική άποψη του κόσμου.

Μίλησα επίσης δημόσια για αυτό όταν το συζήτησα με τον κ. Κλίντον, με τον Πρόεδρο Κλίντον. Είπε: «Ξέρεις, είναι ενδιαφέρον. Νομίζω ότι είναι δυνατό». Και το βράδυ είπε: «Συμβουλευτήκα τους ανθρώπους μου – δεν είναι εφικτό, δεν είναι εφικτό τώρα». «Πότε θα είναι εφικτό;» Και αυτό ήταν, όλα χάθηκαν.

Εν ολίγοις, είχαμε μια πραγματική ευκαιρία να οδηγήσουμε τις διεθνείς σχέσεις σε μια διαφορετική, πιο θετική κατεύθυνση. Ωστόσο, δυστυχώς, επικράτησε μια διαφορετική προσέγγιση. Οι δυτικές χώρες υπέκυψαν στον πειρασμό της απόλυτης εξουσίας. Ήταν πράγματι ένας ισχυρός πειρασμός – και για να του αντισταθούν θα χρειαζόταν ιστορική οπτική και καλό υπόβαθρο, πνευματικό και ιστορικό υπόβαθρο. Φαίνεται ότι όσοι έλαβαν αποφάσεις εκείνη την εποχή απλώς δεν διέθεταν κανένα από τα δύο.

Πράγματι, η δύναμη των Ηνωμένων Πολιτειών και των συμμάχων τους έφτασε στο αποκορύφωμά της στα τέλη του 20ού αιώνα. Αλλά ποτέ δεν υπήρξε, ούτε θα υπάρξει, μια δύναμη ικανή να κυβερνά τον κόσμο, να υπαγορεύει σε όλους πώς να ενεργούν, πώς να ζουν, ακόμη και πώς να αναπνέουν. Έχουν γίνει τέτοιες προσπάθειες, αλλά όλες έχουν αποτύχει.

Ωστόσο, πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι πολλοί θεώρησαν την αποκαλούμενη φιλελεύθερη παγκόσμια τάξη αποδεκτή και ακόμη και βολική. Είναι αλήθεια ότι μια ιεραρχία περιορίζει σοβαρά τις ευκαιρίες για όσους δεν βρίσκονται στην κορυφή της πυραμίδας ή, αν προτιμάτε, στην κορυφή της τροφικής αλυσίδας. Αλλά όσοι βρίσκονται στο κάτω μέρος απαλλάχθηκαν από την ευθύνη: οι κανόνες ήταν απλοί: αποδέξου τους όρους, προσαρμόσου στο σύστημα, λάβε το μερίδιό σου, όσο μικρό και αν είναι, και να είσαι ικανοποιημένος. Άλλοι θα σκεφτόντουσαν και θα αποφάσιζαν για σένα.

Και ό,τι κι αν λέει κανείς τώρα, ό,τι κι αν προσπαθούν να συγκαλύψουν ορισμένοι, έτσι ήταν τα πράγματα. Οι εμπειρογνώμονες που έχουν συγκεντρωθεί εδώ το θυμούνται και το καταλαβαίνουν πολύ καλά.

Μερικοί, στην αλαζονεία τους, θεωρούσαν ότι είχαν το δικαίωμα να δίνουν μαθήματα στον υπόλοιπο κόσμο. Άλλοι αρκούσαν να παίζουν το παιχνίδι των ισχυρών ως υπάκουα διαπραγματευτικά χαρτιά, πρόθυμοι να αποφύγουν περιττά προβλήματα σε αντάλλαγμα για ένα μικρό αλλά εγγυημένο μόνους. Υπάρχουν ακόμα πολλοί τέτοιοι πολιτικοί στο παλιό μέρος του κόσμου, στην Ευρώπη.

Όσοι τόλμησαν να διαφωνήσουν και προσπάθησαν να υπερασπιστούν τα συμφέροντα, τα δικαιώματα και τις απόψεις τους, στην καλύτερη περίπτωση απορρίφθηκαν ως εκκεντρικοί και τους είπαν, ουσιαστικά: «Δεν θα πετύχετε, οπότε παρατήστε το και αποδεχτείτε ότι, σε σύγκριση με τη δύναμή μας, είστε ασήμαντοι». Όσο για τους πραγματικά πεισματάρηδες, «εκπαιδεύτηκαν» από τους αυτοαποκαλούμενους παγκόσμιους ηγέτες, οι οποίοι δεν έκαναν καν τον κόπο να κρύψουν τις προθέσεις τους. Το μήνυμα ήταν σαφές: η αντίσταση ήταν άσκοπη.

Αλλά αυτό δεν έφερε τίποτα καλό. Κανένα παγκόσμιο πρόβλημα δεν λύθηκε. Αντίθετα, νέα προβλήματα πολλαπλασιάζονται συνεχώς. Οι θεσμοί παγκόσμιας διακυβέρνησης που δημιουργήθηκαν σε μια προηγούμενη εποχή είτε έπαψαν να λειτουργούν είτε έχασαν μεγάλο μέρος της αποτελεσματικότητάς τους. Και ανεξάρτητα από το πόση δύναμη ή πόρους μπορεί να συγκεντρώσει ένα κράτος, ή ακόμα και μια ομάδα κρατών, η εξουσία έχει πάντα τα όριά της.

Όπως γνωρίζει το ρωσικό κοινό, υπάρχει ένα ρητό στη Ρωσία: «Δεν υπάρχει αντίμετρο για ένα λοστό, εκτός από έναν άλλο λοστό», που σημαίνει ότι δεν φέρνεις μαχαίρι σε πιστολίδι, αλλά άλλο όπλο. Και πράγματι, αυτό το «άλλο όπλο» μπορεί πάντα να βρεθεί. Αυτή είναι η ουσία των παγκόσμιων υποθέσεων: πάντα εμφανίζεται μια αντίρροπη δύναμη. Και οι προσπάθειες να ελέγχουν τα πάντα δημιουργούν αναπόφευκτα ένταση, υπονομεύοντας τη σταθερότητα στο εσωτερικό και ωθώντας τους απλούς ανθρώπους να θέσουν ένα πολύ δίκαιο ερώτημα στις κυβερνήσεις τους: «Γιατί χρειαζόμαστε όλα αυτά;»

Κάποτε άκουσα κάτι παρόμοιο από τους Αμερικανούς συναδέλφους μας, οι οποίοι είπαν: «Κερδίσαμε ολόκληρο τον κόσμο, αλλά χάσαμε την Αμερική». Μπορώ μόνο να ρωτήσω: Άξιζε τον κόπο; Και κερδίσατε πραγματικά κάτι;

Μια σαφής απόρριψη των υπερβολικών φιλοδοξιών της πολιτικής ελίτ των κορυφαίων χωρών της Δυτικής Ευρώπης έχει εμφανιστεί και εντείνεται στις κοινωνίες αυτών των χωρών. Το βαρόμετρο

της κοινής γνώμης το δείχνει αυτό σε όλα τα επίπεδα. Το κατεστημένο δεν θέλει να παραχωρήσει την εξουσία, τολμά να εξαπατά άμεσα τους δικούς του πολίτες, κλιμακώνει την κατάσταση σε διεθνές επίπεδο, καταφεύγει σε κάθε είδους κόλπα εντός των χωρών του – όλο και περισσότερο στα όρια του νόμου ή ακόμα και πέρα από αυτά.

Ωστόσο, η διαρκής μετατροπή των δημοκρατικών και εκλογικών διαδικασιών σε φάρσα και η χειραγώγηση της βούλησης των λαών δεν θα αποδώσει. Όπως συνέβη στη Ρουμανία, για παράδειγμα, αλλά δεν θα μπούμε σε λεπτομέρειες. Αυτό συμβαίνει σε πολλές χώρες. Σε ορισμένες από αυτές, οι αρχές προσπαθούν να απαγορεύσουν τους πολιτικούς τους αντιπάλους που κερδίζουν μεγαλύτερη νομιμότητα και μεγαλύτερη εμπιστοσύνη των ψηφοφόρων. Το γνωρίζουμε από τη δική μας εμπειρία στη Σοβιετική Ένωση. Θυμάστε τα τραγούδια του Βλαντιμίρ Βισότσκι: «Ακόμη και η στρατιωτική παρέλαση ακυρώθηκε! Σύντομα θα απαγορεύσουν τα πάντα και όλους!» Αλλά δεν λειτουργεί, οι απαγορεύσεις δεν λειτουργούν.

Εν τω μεταξύ, η βούληση του λαού, η βούληση των πολιτών σε αυτές τις χώρες είναι σαφής και απλή: ας αφήσουν οι ηγέτες των χωρών να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα των πολιτών, να φροντίσουν για την ασφάλεια και την ποιότητα ζωής τους και να μην κυνηγούν χίμαιρες. Οι Ηνωμένες Πολιτείες, όπου οι απαιτήσεις του λαού οδήγησαν σε μια αρκετά ριζική αλλαγή στον πολιτικό προσανατολισμό, είναι ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα. Και μπορούμε να πούμε ότι τα παραδείγματα είναι γνωστό ότι είναι μεταδοτικά για άλλες χώρες.

Η υποταγή της πλειοψηφίας στη μειοψηφία, που είναι εγγενής στις διεθνείς σχέσεις κατά την περίοδο της δυτικής κυριαρχίας, δίνει τη θέση της σε μια πολυμερή και πιο συνεργατική προσέγγιση. Βασίζεται σε συμφωνίες των κύριων παραγόντων και στη συνεκτίμηση των συμφερόντων όλων. Αυτό σίγουρα δεν εγγυάται αρμονία και απόλυτη απουσία συγκρούσεων. Τα συμφέροντα των χωρών δεν συμπίπτουν ποτέ πλήρως και ολόκληρη η ιστορία των διεθνών σχέσεων είναι, προφανώς, ένας αγώνας για την επίτευξή τους.

Παρ' όλα αυτά, η θεμελιωδώς νέα παγκόσμια ατμόσφαιρα, στην οποία τον τόνο δίνουν όλο και περισσότερο οι χώρες της Παγκόσμιας Πλειοψηφίας, υπόσχεται ότι όλοι οι παράγοντες θα πρέπει κατά κάποιον τρόπο να λάβουν υπόψη τα συμφέροντα των άλλων όταν αναζητούν λύσεις σε περιφερειακά και παγκόσμια ζητήματα. Σε τελική ανάλυση, κανείς δεν μπορεί να επιτύχει τους στόχους του μόνος του, απομονωμένος από τους άλλους. Παρά την κλιμάκωση των συγκρούσεων, την κρίση του προηγούμενου μοντέλου παγκοσμιοποίησης και τον κατακερματισμό της παγκόσμιας οικονομίας, ο κόσμος παραμένει αδιαίρετος, αλληλένδετος και αλληλοεξαρτώμενος.

Το γνωρίζουμε από τη δική μας εμπειρία. Γνωρίζετε πόσες προσπάθειες έχουν καταβάλει οι αντίπαλοί μας τα τελευταία χρόνια για να, ας το πούμε ξεκάθαρα, εκδιώξουν τη Ρωσία από το παγκόσμιο σύστημα και να μας οδηγήσουν σε πολιτική, πολιτιστική, πληροφοριακή απομόνωση και οικονομική αυτάρκεια. Από τον αριθμό και το εύρος των τιμωρητικών μέτρων που μας επιβλήθηκαν, τα οποία ντροπιαστικά αποκαλούν «κυρώσεις», η Ρωσία έχει καταστεί η απόλυτη κάτοχος του ρεκόρ στην παγκόσμια ιστορία: 30.000, ή ίσως και περισσότερες, περιορισμοί κάθε είδους που μπορεί να φανταστεί κανείς.

Και λοιπόν; Πέτυχαν τον στόχο τους; Νομίζω ότι είναι αυτονόητο για όλους τους παρόντες εδώ: αυτές οι προσπάθειες απέτυχαν πλήρως. Η Ρωσία έχει δείξει στον κόσμο τον υψηλότερο βαθμό ανθεκτικότητας, την ικανότητα να αντέχει την ισχυρότερη εξωτερική πίεση που θα μπορούσε να σπάσει όχι μόνο μια χώρα, αλλά ολόκληρη συμμαχία κρατών. Και από αυτή την άποψη, νιώθουμε μια νόμιμη υπερηφάνεια. Υπερηφάνεια για τη Ρωσία, για τους πολίτες μας και για τις Ένοπλες Δυνάμεις μας.

Θα ήθελα όμως να μιλήσω για κάτι βαθύτερο. Αποδεικνύεται ότι το ίδιο το παγκόσμιο σύστημα από το οποίο ήθελαν να μας αποβάλουν απλώς αρνείται να αφήσει τη Ρωσία να φύγει. Διότι χρειάζεται τη Ρωσία ως ουσιαστικό μέρος της παγκόσμιας ισορροπίας: όχι μόνο λόγω του εδάφους μας, του πληθυσμού μας, του αμυντικού, τεχνολογικού και βιομηχανικού δυναμικού μας ή του ορυκτού πλούτου μας – αν και, φυσικά, όλα αυτά είναι παράγοντες κρίσιμης σημασίας.

Αλλά πάνω απ' όλα, η παγκόσμια ισορροπία δεν μπορεί να χτιστεί χωρίς τη Ρωσία: ούτε η οικονομική ισορροπία, ούτε η στρατηγική ισορροπία, ούτε η πολιτιστική ή η υλικοτεχνική ισορροπία. Καμία απολύτως. Πιστεύω ότι όσοι προσπάθησαν να καταστρέψουν όλα αυτά έχουν αρχίσει να το συνειδητοποιούν. Μερικοί, ωστόσο, εξακολουθούν να προσπαθούν πεισματικά να επιτύχουν τον στόχο τους: να επιφέρουν, όπως λένε, μια «στρατηγική ήττα» στη Ρωσία.

Λοιπόν, αν δεν μπορούν να δουν ότι αυτό το σχέδιο είναι καταδικασμένο να αποτύχει και επιμένουν, εξακολουθώ να ελπίζω ότι η ίδια η ζωή θα δώσει ένα μάθημα ακόμα και στους πιο επίμονους από αυτούς. Έχουν κάνει πολύ θόρυβο πολλές φορές, απειλώντας μας με πλήρη αποκλεισμό. Έχουν ακόμη και δηλώσει ανοιχτά, χωρίς δισταγμό, ότι θέλουν να κάνουν τον ρωσικό λαό να υποφέρει. Αυτή είναι η λέξη που επέλεξαν. Έχουν καταρτίσει σχέδια, το ένα πιο φανταστικό από το άλλο. Νομίζω ότι ήρθε η ώρα να ηρεμήσουν, να κοιτάξουν γύρω τους, να προσανατολιστούν και να αρχίσουν να χτίζουν σχέσεις με έναν εντελώς διαφορετικό τρόπο.

Κατανοούμε επίσης ότι ο πολυκεντρικός κόσμος είναι εξαιρετικά δυναμικός. Φαίνεται εύθραυστος και ασταθής, επειδή είναι αδύνατο να σταθεροποιηθεί μόνιμα η κατάσταση ή να καθοριστεί η ισορροπία δυνάμεων μακροπρόθεσμα. Εξάλλου, υπάρχουν πολλοί συμμετέχοντες σε αυτές τις διαδικασίες και οι δυνάμεις τους είναι ασύμμετρες και σύνθετες. Ο καθένας έχει τα δικά του πλεονεκτήματα και ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα, τα οποία σε κάθε περίπτωση δημιουργούν έναν μοναδικό συνδυασμό και σύνθεση.

Ο σημερινός κόσμος είναι ένα εξαιρετικά πολύπλοκο, πολυδιάστατο σύστημα. Για να το περιγράψουμε και να το κατανοήσουμε σωστά, δεν αρκούν οι απλοί νόμοι της λογικής, οι σχέσεις αιτίου-αποτελέσματος και τα πρότυπα που προκύπτουν από αυτά. Αυτό που χρειάζεται εδώ είναι μια φιλοσοφία της πολυπλοκότητας – κάτι παρόμοιο με την κβαντομηχανική, η οποία είναι πιο σοφή και, κατά κάποιον τρόπο, πιο περίπλοκη από την κλασική φυσική.

Ωστόσο, ακριβώς λόγω αυτής της πολυπλοκότητας του κόσμου, η συνολική ικανότητα για συμφωνία, κατά τη γνώμη μου, τείνει να αυξάνεται. Σε τελική ανάλυση, οι γραμμικές μονομερείς λύσεις είναι αδύνατες, ενώ οι μη γραμμικές και πολυμερείς λύσεις απαιτούν πολύ σοβαρή, επαγγελματική, αμερόληπτη, δημιουργική και, κατά καιρούς, μη συμβατική διπλωματία.

Ως εκ τούτου, είμαι πεπεισμένος ότι θα γίνουμε μάρτυρες μιας αναγέννησης, μιας αναβίωσης της υψηλής διπλωματικής τέχνης. Η ουσία της έγκειται στην ικανότητα να συμμετέχει κανείς σε διάλογο και να καταλήγει σε συμφωνίες – τόσο με γείτονες και ομοϊδεάτες εταίρους, όσο και – εξίσου σημαντικό αλλά πιο δύσκολο – με αντιπάλους.

Ακριβώς με αυτό το πνεύμα – το πνεύμα της διπλωματίας του 21ου αιώνα – αναπτύσσονται νέοι θεσμοί. Σε αυτούς περιλαμβάνονται η αναπτυσσόμενη κοινότητα των BRICS, οργανώσεις σημαντικών περιοχών όπως η Οργάνωση Συνεργασίας της Σαγκάης, ευρασιατικές οργανώσεις και πιο συμπαγείς αλλά εξίσου σημαντικές περιφερειακές ενώσεις. Πολλές τέτοιες ομάδες εμφανίζονται σε όλο τον κόσμο – δεν θα τις απαριθμήσω όλες, καθώς τις γνωρίζετε.

Όλες αυτές οι νέες δομές είναι διαφορετικές, αλλά τις ενώνει ένα κρίσιμο χαρακτηριστικό: δεν λειτουργούν με βάση την αρχή της ιεραρχίας ή της υποταγής σε μια ενιαία κυρίαρχη δύναμη. Δεν είναι εναντίον κανενός, είναι υπέρ του εαυτού τους. Επιτρέψτε μου να επαναλάβω: ο σύγχρονος κόσμος χρειάζεται συμφωνίες, όχι την επιβολή της βούλησης κάποιου. Η ηγεμονία – οποιουδήποτε είδους – απλά δεν μπορεί και δεν θα αντεπεξέλθει στην κλίμακα των προκλήσεων.

Η διασφάλιση της διεθνούς ασφάλειας υπό αυτές τις συνθήκες είναι ένα εξαιρετικά επείγον ζήτημα με πολλές μεταβλητές. Ο αυξανόμενος αριθμός παραγόντων με διαφορετικούς στόχους, πολιτικές κουλτούρες και διακριτές παραδόσεις δημιουργεί ένα πολύπλοκο παγκόσμιο περιβάλλον που καθιστά την ανάπτυξη προσεγγίσεων για τη διασφάλιση της ασφάλειας ένα πολύ πιο περίπλοκο και δύσκολο έργο. Ταυτόχρονα, ανοίγει νέες ευκαιρίες για όλους μας.

Οι φιλοδοξίες που βασίζονται σε μπλοκ και προγραμματίζονται εκ των προτέρων για να επιδεινώσουν την αντιπαράθεση έχουν, χωρίς αμφιβολία, καταστεί ένας άσκοπος αναχρονισμός. Βλέπουμε, για παράδειγμα, πόσο επιμελώς προσπαθούν οι ευρωπαίοι γείτονές μας να επιδιορθώσουν και να καλύψουν τις ρωγμές που διατρέχουν το οικοδόμημα της Ευρώπης. Ωστόσο, θέλουν να ξεπεράσουν τις διαιρέσεις και να ενισχύσουν την ασταθή ενότητα για την οποία κάποτε καυχόντουσαν, όχι αντιμετωπίζοντας αποτελεσματικά τα εσωτερικά ζητήματα, αλλά διογκώνοντας την εικόνα ενός εχθρού. Είναι ένα παλιό τέχνασμα, αλλά το θέμα είναι ότι οι άνθρωποι σε αυτές τις χώρες βλέπουν και καταλαβαίνουν τα πάντα. Γι' αυτό βγαίνουν στους δρόμους παρά την εξωτερική κλιμάκωση και την συνεχή αναζήτηση εχθρού, όπως ανέφερα νωρίτερα.

Αναδημιουργούν την εικόνα ενός παλιού εχθρού, αυτού που δημιούργησαν πριν από αιώνες, δηλαδή της Ρωσίας. Οι περισσότεροι άνθρωποι στην Ευρώπη δυσκολεύονται να καταλάβουν γιατί πρέπει να φοβούνται τόσο πολύ τη Ρωσία, ώστε για να της αντιταχθούν πρέπει να σφίξουν ακόμη περισσότερο τη ζώνη, να εγκαταλείψουν τα δικά τους συμφέροντα, να τα παρατήσουν και να ακολουθήσουν πολιτικές που είναι σαφώς επιζήμιες για τους ίδιους. Ωστόσο, οι κυβερνώντες ελίτ της ενωμένης Ευρώπης συνεχίζουν να υποδαυλίζουν την υστερία. Ισχυρίζονται ότι ο πόλεμος με τους Ρώσους είναι σχεδόν προ των πυλών. Επαναλαμβάνουν αυτή την ανοησία, αυτό το μάντρα, ξανά και ξανά.

Ειλικρινά, όταν μερικές φορές παρακολουθώ και ακούω αυτά που λένε, νομίζω ότι δεν είναι δυνατόν να το πιστεύουν. Δεν μπορούν να πιστεύουν ότι λένε ότι η Ρωσία είναι έτοιμη να επιτεθεί στο ΝΑΤΟ. Είναι απλά αδύνατο να το πιστέψει κανείς. Και όμως κάνουν τον λαό τους να το πιστεύει. Τι είδους άνθρωποι είναι λοιπόν; Είτε είναι εντελώς ανίκανοι, αν το πιστεύουν πραγματικά, γιατί το να πιστεύεις τέτοιες ανοησίες είναι απλά αδιανόητο, είτε είναι απλά ανέντιμοι, γιατί δεν το πιστεύουν οι ίδιοι, αλλά προσπαθούν να πείσουν τους πολίτες τους ότι αυτό είναι αλήθεια. Ποιες άλλες επιλογές υπάρχουν;

Ειλικρινά, είμαι σε πειρασμό να πω: ηρεμήστε, κοιμηθείτε ήσυχα και ασχοληθείτε με τα δικά σας προβλήματα. Κοιτάξτε τι συμβαίνει στους δρόμους των ευρωπαϊκών πόλεων, τι συμβαίνει με την οικονομία, τη βιομηχανία, τον ευρωπαϊκό πολιτισμό και την ευρωπαϊκή ταυτότητα, τα τεράστια χρέη και την αυξανόμενη κρίση των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης, την ανεξέλεγκτη μετανάστευση και την ανεξέλεγκτη βία – συμπεριλαμβανομένης της πολιτικής βίας – τη ριζοσπαστικοποίηση αριστερών, υπερ-φιλελεύθερων, ρατσιστικών και άλλων περιθωριακών ομάδων.

Παρατηρήστε πώς η Ευρώπη ολισθαίνει στην περιφέρεια του παγκόσμιου ανταγωνισμού. Γνωρίζουμε πολύ καλά πόσο αβάντιστες είναι οι απειλές για τα λεγόμενα επιθετικά σχέδια της Ρωσίας, με τα οποία η Ευρώπη τρομάζει τον εαυτό της. Μόλις το ανέφερα αυτό. Αλλά η αυτο-υποβολή είναι επικίνδυνη. Και απλά δεν μπορούμε να αγνοήσουμε αυτό που συμβαίνει· δεν έχουμε το δικαίωμα να

το κάνουμε, για χάρη της δικής μας ασφάλειας, για να το επαναλάβω, για χάρη της άμυνας και της ασφάλειάς μας.

Γι' αυτό παρακολουθούμε στενά την αυξανόμενη στρατιωτικοποίηση της Ευρώπης. Είναι απλώς ρητορική ή είναι καιρός να αντιδράσουμε; Ακούμε, και το γνωρίζετε και εσείς, ότι η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας λέει ότι ο στρατός της πρέπει να γίνει και πάλι ο ισχυρότερος στην Ευρώπη. Λοιπόν, εντάξει, ακούμε προσεκτικά και παρακολουθούμε τα πάντα για να δούμε τι ακριβώς σημαίνει αυτό.

Πιστεύω ότι κανείς δεν έχει αμφιβολία ότι η απάντηση της Ρωσίας δεν θα αργήσει να έρθει. Για να το θέσω ήπια, η απάντηση σε αυτές τις απειλές θα είναι εξαιρετικά πειστική. Και θα είναι πράγματι μια απάντηση – εμείς οι ίδιοι δεν έχουμε ξεκινήσει ποτέ στρατιωτική αντιπαράθεση. Είναι άσκοπη, περιττή και απλά παράλογη· αποσπά την προσοχή από τα πραγματικά προβλήματα και τις προκλήσεις. Αργά ή γρήγορα, οι κοινωνίες θα ζητήσουν αναπόφευκτα από τους ηγέτες και τις ελίτ τους να λογοδοτήσουν για την αδιαφορία τους απέναντι στις ελπίδες, τις προσδοκίες και τις ανάγκες τους.

Ωστόσο, αν κάποιος εξακολουθεί να αισθάνεται την παρόρμηση να μας προκαλέσει στρατιωτικά – όπως λέμε στη Ρωσία, η ελευθερία είναι για τους ελεύθερους – ας το δοκιμάσει. Η Ρωσία έχει αποδείξει επανειλημμένα: όταν προκύπτουν απειλές για την ασφάλειά μας, για την ειρήνη και την ηρεμία των πολιτών μας, για την κυριαρχία μας και τα ίδια τα θεμέλια της κρατικής μας υπόστασης, ανταποκρινόμαστε άμεσα.

Δεν υπάρχει λόγος για προκλήσεις. Δεν έχει υπάρξει ούτε μία περίπτωση όπου αυτό τελικά κατέληξε καλά για τον προκλητικό. Και δεν πρέπει να αναμένεται καμία εξαίρεση στο μέλλον – δεν θα υπάρξει καμία.

Η ιστορία μας έχει αποδείξει ότι η αδυναμία είναι απαράδεκτη, καθώς δημιουργεί τον πειρασμό – την ψευδαίσθηση ότι η βία μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να επιλυθεί οποιοδήποτε ζήτημα μαζί μας. Η Ρωσία δεν θα δείξει ποτέ αδυναμία ή αναποφασιστικότητα. Ας το θυμούνται αυτό όσοι δυσανασχετούν με την ίδια την ύπαρξή μας, όσοι τρέφουν όνειρα να μας επιβάλλουν αυτή τη λεγόμενη στρατηγική ήττα. Παρεμπιπτόντως, πολλοί από όσους μιλούσαν ενεργά για αυτό, όπως λέμε στη Ρωσία, «κάποιοι δεν είναι πια εδώ, και άλλοι είναι μακριά». Πού βρίσκονται τώρα αυτά τα πρόσωπα;

Υπάρχουν τόσα πολλά αντικειμενικά προβλήματα στον κόσμο – που προέρχονται από φυσικούς, τεχνολογικούς ή κοινωνικούς παράγοντες – που η σπατάλη ενέργειας και πόρων σε τεχνητές, συχνά κατασκευασμένες αντιφάσεις είναι απαράδεκτη, σπατάλη και απλά ανόητη.

Η διεθνής ασφάλεια έχει πλέον καταστεί ένα τόσο πολύπλευρο και αδιαίρετο φαινόμενο που καμία γεωπολιτική διαίρεση βασισμένη σε αξίες δεν μπορεί να την καταστρέψει. Μόνο μια σχολαστική, ολοκληρωμένη εργασία με τη συμμετοχή διαφορετικών εταίρων και βασισμένη σε δημιουργικές προσεγγίσεις μπορεί να λύσει τις πολύπλοκες εξισώσεις της ασφάλειας του 21ου αιώνα. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, δεν υπάρχουν περισσότερο ή λιγότερο σημαντικά ή κρίσιμα στοιχεία – όλα πρέπει να αντιμετωπίζονται ολιστικά.

Η χώρα μας έχει υποστηρίξει σταθερά – και συνεχίζει να υποστηρίζει – την αρχή της αδιαίρετης ασφάλειας. Το έχω πει πολλές φορές: η ασφάλεια των μεν δεν μπορεί να διασφαλιστεί εις βάρος των δε. Διαφορετικά, δεν υπάρχει ασφάλεια για κανέναν. Η καθιέρωση αυτής της αρχής αποδείχθηκε ανεπιτυχής. Η ευφορία και η ανεξέλεγκτη δίψα για εξουσία μεταξύ εκείνων που θεωρούσαν τους

εαυτούς τους νικητές μετά τον Ψυχρό Πόλεμο – όπως έχω επανειλημμένα δηλώσει – οδήγησε σε προσπάθειες επιβολής μονομερών, υποκειμενικών εννοιών ασφάλειας σε όλους.

Αυτό, στην πραγματικότητα, έγινε η πραγματική αιτία όχι μόνο της ουκρανικής σύγκρουσης, αλλά και πολλών άλλων οξέων κρίσεων στα τέλη του 20ού αιώνα και την πρώτη δεκαετία του 21ου αιώνα. Ως αποτέλεσμα – όπως προειδοποιήσαμε – κανείς σήμερα δεν αισθάνεται πραγματικά ασφαλής. Είναι καιρός να επιστρέψουμε στα βασικά και να διορθώσουμε τα λάθη του παρελθόντος.

Ωστόσο, η αδιαίρετη ασφάλεια σήμερα, σε σύγκριση με τα τέλη της δεκαετίας του 1980 και τις αρχές της δεκαετίας του 1990, είναι ένα ακόμη πιο περίπλοκο φαινόμενο. Δεν αφορά πλέον αποκλειστικά τη στρατιωτική και πολιτική ισορροπία και τις αμοιβαίες συμφέροντες.

Η ασφάλεια της ανθρωπότητας εξαρτάται από την ικανότητά της να ανταποκρίνεται στις προκλήσεις που θέτουν οι φυσικές καταστροφές, οι ανθρωπογενείς καταστροφές, η τεχνολογική ανάπτυξη και οι ταχείες κοινωνικές, δημογραφικές και πληροφοριακές διαδικασίες.

Όλα αυτά είναι αλληλένδετα και οι αλλαγές συμβαίνουν σε μεγάλο βαθμό από μόνες τους, συχνά, όπως έχω ήδη πει, με απρόβλεπτο τρόπο, ακολουθώντας τη δική τους εσωτερική λογική και τους δικούς τους κανόνες, και μερικές φορές, τολμώ να πω, ακόμη και πέρα από τη βούληση και τις προσδοκίες των ανθρώπων.

Η ανθρωπότητα κινδυνεύει να καταστεί περιττή σε μια τέτοια κατάσταση, απλώς ένας παρατηρητής των διαδικασιών που δεν θα είναι ποτέ σε θέση να ελέγξει. Τι άλλο είναι αυτό παρά μια πρόκληση για όλους μας σε επίπεδο συστήματος και μια ευκαιρία για όλους μας να συνεργαστούμε εποικοδομητικά;

Δεν υπάρχουν έτοιμες απαντήσεις εδώ, αλλά νομίζω ότι η λύση στις παγκόσμιες προκλήσεις απαιτεί, πρώτον, μια προσέγγιση απαλλαγμένη από ιδεολογικές προκαταλήψεις και διδακτικό πάθος, του τύπου «Τώρα θα σας πω τι να κάνετε». Δεύτερον, είναι σημαντικό να κατανοήσουμε ότι πρόκειται για ένα πραγματικά κοινό, αδιαίρετο ζήτημα που απαιτεί κοινές προσπάθειες όλων των χωρών και εθνών.

Κάθε πολιτισμός και κάθε κοινωνία πρέπει να συμβάλει, διότι, επαναλαμβάνω, κανείς δεν γνωρίζει τη σωστή απάντηση ξεχωριστά. Αυτή μπορεί να προκύψει μόνο μέσω μιας κοινής εποικοδομητικής αναζήτησης, μέσω του συνδυασμού – και όχι του διαχωρισμού – των προσπαθειών και της εθνικής εμπειρίας των διαφόρων χωρών.

Επιτρέψτε μου να επαναλάβω για άλλη μια φορά: οι συγκρούσεις και οι αντιθέσεις συμφερόντων υπήρχαν και, φυσικά, θα υπάρχουν για πάντα – το ζήτημα είναι πώς να τις επιλύσουμε. Ένας πολυκεντρικός κόσμος, όπως έχω ήδη πει σήμερα, είναι μια επιστροφή στην κλασική διπλωματία, όπου η επίλυση των διαφορών απαιτεί προσοχή, αμοιβαίο σεβασμό και όχι εξαναγκασμό.

Η κλασική διπλωματία ήταν σε θέση να λάβει υπόψη τις θέσεις των διαφόρων διεθνών παραγόντων, την πολυπλοκότητα της «συμφωνίας» που αποτελούσαν οι φωνές των διαφόρων δυνάμεων. Ωστόσο, σε κάποιο στάδιο αντικαταστάθηκε από τη δυτικού τύπου διπλωματία των μονολόγων, των ατελείωτων κηρυγμάτων και των διαταγών. Αντί να επιλύουν τις συγκρούσεις, ορισμένα μέρη άρχισαν να προωθούν τα δικά τους εγωιστικά συμφέροντα, θεωρώντας τα συμφέροντα όλων των άλλων ανάξια προσοχής.

Δεν είναι περίεργο ότι, αντί για επίλυση, οι συγκρούσεις επιδεινώθηκαν ακόμη περισσότερο, έως το σημείο να μετατραπούν σε αιματηρή ένοπλη φάση που οδήγησε σε ανθρωπιστική καταστροφή. Μια τέτοια συμπεριφορά σημαίνει αποτυχία στην επίλυση οποιασδήποτε σύγκρουσης. Τα παραδείγματα των τελευταίων 30 ετών είναι αμέτρητα.

Ένα από αυτά είναι η παλαιστινιακή-ισραηλινή σύγκρουση, η οποία δεν μπορεί να επιλυθεί ακολουθώντας τις συνταγές της μονόπλευρης δυτικής διπλωματίας, η οποία αγνοεί κατάφωρα την ιστορία, τις παραδόσεις, την ταυτότητα και τον πολιτισμό των λαών που ζουν εκεί. Ούτε βοηθά στη σταθεροποίηση της κατάστασης στη Μέση Ανατολή γενικά, η οποία, αντίθετα, επιδεινώνεται ραγδαία. Τώρα γνωρίζουμε με περισσότερες λεπτομέρειες τις πρωτοβουλίες του Προέδρου Τραμπ. Μου φαίνεται ότι σε αυτή την περίπτωση μπορεί να υπάρχει ακόμα κάποιο φως στην άκρη του τούνελ.

Η τραγωδία της Ουκρανίας είναι επίσης ένα φρικτό παράδειγμα. Είναι οδυνηρή για τους Ουκρανούς και τους Ρώσους, για όλους μας. Οι λόγοι της σύγκρουσης στην Ουκρανία είναι γνωστοί σε όσους έχουν ασχοληθεί με το ιστορικό της τρέχουσας, πιο οξείας φάσης της. Δεν θα τους επαναλάβω. Είμαι βέβαιος ότι όλοι οι παρευρισκόμενοι τους γνωρίζουν καλά, καθώς και τη θέση μου επί του θέματος, την οποία έχω εκφράσει πολλές φορές.

Κάτι άλλο είναι επίσης γνωστό. Όσοι ενθάρρυναν, υποκίνησαν και όπλισαν την Ουκρανία, όσοι την προκάλεσαν να εχθρευτεί τη Ρωσία, όσοι για δεκαετίες καλλιέργησαν τον ανεξέλεγκτο εθνικισμό και τον νεοναζισμό σε αυτή τη χώρα, ειλικρινά – συγχωρέστε μου την ευθύτητα – δεν έδειξαν το παραμικρό ενδιαφέρον για τα συμφέροντα της Ρωσίας ή, για την ακρίβεια, της Ουκρανίας. Δεν νιώθουν τίποτα για τον ουκρανικό λαό. Για αυτούς – τους παγκοσμιοποιητές και τους επεκτατιστές στη Δύση και τους υπηρέτες τους στο Κίεβο – είναι αναλώσιμο υλικό. Τα αποτελέσματα αυτού του απερίσκεπτου τυχοδιωκτισμού είναι προφανή και δεν υπάρχει τίποτα να συζητήσουμε.

Ανακύπτει ένα άλλο ερώτημα: θα μπορούσε να είχε εξελιχθεί διαφορετικά; Γνωρίζουμε επίσης, και επιστρέφω σε αυτό που είπε κάποτε ο Πρόεδρος Τραμπ. Είπε ότι αν ήταν στην εξουσία τότε, αυτό θα μπορούσε να είχε αποφευχθεί. Συμφωνώ με αυτό. Πράγματι, θα μπορούσε να είχε αποφευχθεί αν η συνεργασία μας με την κυβέρνηση Μπάιντεν είχε οργανωθεί διαφορετικά, αν η Ουκρανία δεν είχε μετατραπεί σε καταστροφικό όπλο στα χέρια κάποιου άλλου, αν το NATO δεν είχε χρησιμοποιηθεί για αυτόν τον σκοπό καθώς προχωρούσε προς τα σύνορά μας και αν η Ουκρανία είχε τελικά διατηρήσει την ανεξαρτησία της, την πραγματική κυριαρχία της.

Υπάρχει ένα ακόμη ερώτημα. Πώς θα έπρεπε να είχαν επιλυθεί τα διμερή ρωσο-ουκρανικά ζητήματα, τα οποία ήταν το φυσικό αποτέλεσμα της διάλυσης μιας τεράστιας χώρας και των πολύπλοκων γεωπολιτικών μετασχηματισμών; Παρεμπιπτόντως, πιστεύω ότι η διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης συνδέονταν με τη στάση της τότε ηγεσίας της Ρωσίας, η οποία επιδίωκε να απαλλαγεί από την ιδεολογική αντιπαράθεση με την ελπίδα ότι τώρα, με την κατάρρευση του κομμουνισμού, θα γίνουμε αδέρφια. Τίποτα τέτοιο δεν συνέβη. Άλλοι παράγοντες, υπό τη μορφή γεωπολιτικών συμφερόντων, μπήκαν στο παιχνίδι. Αποδείχθηκε ότι οι ιδεολογικές διαφορές δεν ήταν το πραγματικό πρόβλημα.

Πώς λοιπόν θα έπρεπε να επιλυθούν τέτοια προβλήματα σε έναν πολυκεντρικό κόσμο; Πώς θα είχε αντιμετωπιστεί η κατάσταση στην Ουκρανία; Πιστεύω ότι αν υπήρχε πολυπολικότητα, οι διάφοροι πόλοι θα είχαν δοκιμάσει, για να το πούμε έτσι, τη σύγκρουση στην Ουκρανία. Θα την είχαν συγκρίνει με τις δικές τους πιθανές εστίες έντασης και ρήξεων στις δικές τους περιοχές. Σε αυτή την περίπτωση, μια συλλογική λύση θα ήταν πολύ πιο υπεύθυνη και ισορροπημένη.

Η επίλυση θα βασιζόταν στην κατανόηση ότι όλοι οι συμμετέχοντες σε αυτή τη δύσκολη κατάσταση έχουν τα δικά τους συμφέροντα, τα οποία βασίζονται σε αντικειμενικές και υποκειμενικές συνθήκες που απλά δεν μπορούν να αγνοηθούν. Η επιθυμία όλων των χωρών να εξασφαλίσουν την ασφάλεια και την πρόοδο είναι νόμιμη. Χωρίς αμφιβολία, αυτό ισχύει για την Ουκρανία, τη Ρωσία και όλους τους γείτονές μας. Οι χώρες της περιοχής θα πρέπει να έχουν τον πρώτο λόγο στη διαμόρφωση ενός περιφερειακού συστήματος. Έχουν τις μεγαλύτερες πιθανότητες να συμφωνήσουν σε ένα μοντέλο αλληλεπίδρασης που είναι αποδεκτό από όλους, επειδή το θέμα τους αφορά άμεσα. Αντιπροσωπεύει το ζωτικό τους συμφέρον.

Για άλλες χώρες, η κατάσταση στην Ουκρανία είναι απλώς ένα χαρτί σε ένα διαφορετικό, πολύ μεγαλύτερο παιχνίδι, ένα δικό τους παιχνίδι, το οποίο συνήθως δεν έχει καμία σχέση με τα πραγματικά προβλήματα των εμπλεκόμενων χωρών, συμπεριλαμβανομένης και αυτής της συγκεκριμένης. Είναι απλώς μια δικαιολογία και ένα μέσο για την επίτευξη των δικών τους γεωπολιτικών στόχων, για την επέκταση της περιοχής ελέγχου τους και για να βγάλουν κάποια χρήματα από τον πόλεμο. Γι' αυτό έφεραν τις υποδομές του ΝΑΤΟ ακριβώς στα σύνορά μας και για χρόνια παρακολουθούσαν με αδιαφορία την τραγωδία του Ντονμπάς και αυτό που ουσιαστικά ήταν μια γενοκτονία και εξόντωση του ρωσικού λαού στην ιστορική μας γη, μια διαδικασία που ξεκίνησε το 2014 αμέσως μετά το αιματηρό πραξικόπημα στην Ουκρανία.

Σε αντίθεση με τη συμπεριφορά που επέδειξε η Ευρώπη και, μέχρι πρόσφατα, οι Ηνωμένες Πολιτείες υπό την προηγούμενη κυβέρνηση, βρίσκονται οι ενέργειες των χωρών που ανήκουν στην παγκόσμια πλειοψηφία. Αρνούνται να πάρουν θέση και προσπαθούν ειλικρινά να βοηθήσουν στην επίτευξη μιας δίκαιης ειρήνης. Είμαστε ευγνώμονες σε όλα τα κράτη που έχουν καταβάλει ειλικρινείς προσπάθειες τα τελευταία χρόνια για να βρουν μια διέξοδο από την κατάσταση. Σε αυτές περιλαμβάνονται οι εταίροι μας – οι ιδρυτές των BRICS: η Κίνα, η Ινδία, η Βραζιλία και η Νότια Αφρική. Σε αυτές περιλαμβάνονται η Λευκορωσία και, παρεμπιπτόντως, η Βόρεια Κορέα. Αυτοί είναι οι φίλοι μας στον αραβικό και ισλαμικό κόσμο – πάνω απ' όλα, η Σαουδική Αραβία, τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, το Κατάρ, η Αίγυπτος, η Τουρκία και το Ιράν. Στην Ευρώπη, σε αυτές περιλαμβάνονται η Σερβία, η Ουγγαρία και η Σλοβακία. Και υπάρχουν πολλές τέτοιες χώρες σε όλη την Αφ

Δυστυχώς, οι εχθροπραξίες δεν έχουν ακόμη σταματήσει. Ωστόσο, η ευθύνη για αυτό δεν βαρύνει την πλειοψηφία που δεν κατάφερε να τις σταματήσει, αλλά τη μειοψηφία, κυρίως την Ευρώπη, η οποία συνεχώς κλιμακώνει τη σύγκρουση – και κατά τη γνώμη μου, κανένας άλλος στόχος δεν είναι σήμερα ορατός εκεί. Παρ' όλα αυτά, πιστεύω ότι η καλή θέληση θα επικρατήσει, και ως προς αυτό δεν υπάρχει η παραμικρή αμφιβολία: πιστεύω ότι αλλαγές συμβαίνουν και στην Ουκρανία, αν και σταδιακά – το βλέπουμε αυτό. Όσο και αν έχει υποστεί χειραγώγηση η συνείδηση των ανθρώπων, αλλαγές συμβαίνουν στην κοινή γνώμη, και μάλιστα στην συντριπτική πλειοψηφία των χωρών παγκοσμίως.

Στην πραγματικότητα, το φαινόμενο της παγκόσμιας πλειοψηφίας αποτελεί μια νέα εξέλιξη στις διεθνείς σχέσεις. Θα ήθελα να πω λίγα λόγια και για αυτό το θέμα. Ποια είναι η ουσία του; Η συντριπτική πλειοψηφία των κρατών σε όλο τον κόσμο είναι προσανατολισμένη προς την επιδίωξη των δικών τους πολιτισμικών συμφερόντων, με κύριο μεταξύ αυτών την ισορροπημένη, προοδευτική ανάπτυξή τους. Αυτό φαίνεται φυσικό – έτσι ήταν πάντα. Ωστόσο, σε προηγούμενες εποχές, η κατανόηση αυτών των συμφερόντων συχνά διαστρεβλωνόταν από ανθυγιεινές φιλοδοξίες, εγωισμό και την επιρροή της επεκτατικής ιδεολογίας.

Σήμερα, τα περισσότερα κράτη και λαοί – ακριβώς αυτή η παγκόσμια πλειοψηφία – αναγνωρίζουν τα πραγματικά τους συμφέροντα. Το σημαντικό είναι ότι τώρα αισθάνονται τη δύναμη και την

αυτοπεποίθηση να υπερασπιστούν αυτά τα συμφέροντα έναντι εξωτερικών πιέσεων – και θα προσθέσω ότι, προωθώντας και υπερασπίζοντας τα δικά τους συμφέροντα, είναι διατεθειμένοι να συνεργαστούν με εταίρους, μετατρέποντας έτσι τις διεθνείς σχέσεις, τη διπλωματία και την ολοκλήρωση σε πηγές της δικής τους ανάπτυξης, προόδου και εξέλιξης. Οι σχέσεις εντός της παγκόσμιας πλειοψηφίας αντιπροσωπεύουν ένα πρωτότυπο των πολιτικών πρακτικών που είναι απαραίτητες και αποτελεσματικές σε έναν πολυκεντρικό κόσμο.

Αυτό είναι ρεαλισμός και πραγματισμός – απόρριψη της φιλοσοφίας των μπλοκ, απουσία άκαμπτων, επιβαλλόμενων από έξω υποχρεώσεων ή μοντέλων με ανώτερους και κατώτερους εταίρους. Τέλος, είναι η ικανότητα να συμβιβάζονται συμφέροντα που σπάνια ευθυγραμμίζονται πλήρως, αλλά σπάνια έρχονται σε θεμελιώδη αντίθεση μεταξύ τους. Η απουσία ανταγωνισμού γίνεται η κατευθυντήρια αρχή.

Μια νέα κύμα αποαποικιοποίησης αναδύεται τώρα, καθώς οι πρώην αποικίες αποκτούν, εκτός από την κρατική υπόσταση, και πολιτική, οικονομική, πολιτιστική και κοσμοθεωρητική κυριαρχία.

Μια ακόμη ημερομηνία είναι σημαντική από αυτή την άποψη. Πρόσφατα γιορτάσαμε την 80ή επέτειο της Οργάνωσης των Ηνωμένων Εθνών. Δεν είναι μόνο η πιο αντιπροσωπευτική πολιτική οργάνωση στον κόσμο, αλλά και σύμβολο του πνεύματος συνεργασίας, συμμαχίας και ακόμη και αδελφότητας στον αγώνα, που μας βοήθησε να ενώσουμε τις δυνάμεις μας κατά το πρώτο μισό του περασμένου αιώνα στον αγώνα κατά του χειρότερου κακού στην ιστορία – μιας ανελέητης μηχανής εξόντωσης και υποδούλωσης.

Ο αποφασιστικός ρόλος στην κοινή μας νίκη επί του ναζισμού, για την οποία είμαστε υπερήφανοι, ανήκει φυσικά στη Σοβιετική Ένωση. Αυτό αποδεικνύεται σαφώς από μια ματιά στον αριθμό των θυμάτων για κάθε μέλος της αντιχιτλερικής συμμαχίας.

Ο ΟΗΕ είναι η κληρονομιά της νίκης στον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο και, μέχρι στιγμής, η πιο επιτυχημένη εμπειρία δημιουργίας ενός διεθνούς οργανισμού με στόχο την επίλυση των τρεχόντων παγκόσμιων προβλημάτων.

Συχνά λέγεται σήμερα ότι το σύστημα του ΟΗΕ έχει παραλύσει και διέρχεται κρίση. Αυτό έχει γίνει κλισέ. Μερικοί ισχυρίζονται ακόμη ότι έχει ξεπεράσει τον ρόλο του και πρέπει να αναμορφωθεί ριζικά, τουλάχιστον. Ναι, υπάρχουν πολλές, πάρα πολλές ελλείψεις στη λειτουργία του ΟΗΕ. Ωστόσο, μέχρι στιγμής δεν υπάρχει τίποτα καλύτερο από τον ΟΗΕ, και πρέπει να το παραδεχτούμε.

Στην πραγματικότητα, το πρόβλημα δεν είναι με τον ΟΗΕ, ο οποίος έχει τεράστιες δυνατότητες. Το πρόβλημα έγκειται στο πώς εμείς, οι ενωμένες έθνη που έχουν αποσυνδεθεί, χρησιμοποιούμε αυτές τις δυνατότητες.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι ο ΟΗΕ πρέπει να αντιμετωπίσει προκλήσεις. Όπως κάθε άλλη οργάνωση, πρέπει να προσαρμοστεί στις μεταβαλλόμενες πραγματικότητες. Ωστόσο, είναι εξαιρετικά σημαντικό να διατηρηθεί η θεμελιώδης ουσία του ΟΗΕ κατά τη διάρκεια της μεταρρύθμισής του και της αναβάθμισής του, όχι μόνο η ουσία που ενσωματώθηκε σε αυτόν κατά την ίδρυσή του, αλλά και η ουσία που απέκτησε κατά τη διάρκεια της περίπλοκης διαδικασίας της ανάπτυξής του.

Αξίζει να υπενθυμίσουμε σε αυτό το πλαίσιο ότι ο αριθμός των κρατών μελών του ΟΗΕ έχει σχεδόν τετραπλασιαστεί από το 1945. Κατά τις τελευταίες δεκαετίες, ο οργανισμός που ιδρύθηκε με πρωτοβουλία αρκετών μεγάλων χωρών δεν έχει απλώς επεκταθεί, αλλά έχει επίσης απορροφήσει πολλές διαφορετικές κουλτούρες και πολιτικές παραδόσεις, αποκτώντας πολυμορφία και

μετατρέποντας τον εαυτό του σε μια πραγματικά πολυπολική δομή πολύ πριν ο κόσμος γίνει πολυπολικός. Το δυναμικό του συστήματος του ΟΗΕ έχει μόλις αρχίσει να ξεδιπλώνεται και είμαι βέβαιος ότι αυτή η διαδικασία θα ολοκληρωθεί πολύ γρήγορα στην αναδυόμενη νέα εποχή.

Με άλλα λόγια, οι χώρες της Παγκόσμιας Πλειοψηφίας αποτελούν πλέον τη συντριπτική πλειοψηφία στον ΟΗΕ και, ως εκ τούτου, η δομή και τα διοικητικά όργανα του ΟΗΕ θα πρέπει να προσαρμοστούν σε αυτό το γεγονός, το οποίο θα είναι επίσης πολύ πιο σύμφωνο με τις βασικές αρχές της δημοκρατίας.

Δεν θα το αρνηθώ: σήμερα δεν υπάρχει συναίνεση για το πώς πρέπει να οργανωθεί ο κόσμος, για τις αρχές στις οποίες πρέπει να βασιστεί τα επόμενα χρόνια και δεκαετίες. Έχουμε εισέλθει σε μια μακρά περίοδο αναζήτησης, συχνά προχωρώντας με δοκιμές και λάθη. Πότε θα διαμορφωθεί τελικά ένα νέο, σταθερό σύστημα – και πώς θα είναι το πλαίσιο του – παραμένει άγνωστο. Πρέπει να είμαστε προετοιμασμένοι για το γεγονός ότι, για αρκετό καιρό, η κοινωνική, πολιτική και οικονομική ανάπτυξη θα είναι απρόβλεπτη, μερικές φορές ακόμη και ταραχώδης.

Για να παραμείνουμε στον δρόμο μας και να μην χάσουμε τον προσανατολισμό μας, όλοι χρειαζόμαστε μια σταθερή βάση. Κατά την άποψή μας, αυτή η βάση είναι, πάνω απ' όλα, οι αξίες που έχουν ωριμάσει κατά τη διάρκεια των αιώνων μέσα στις εθνικές κουλτούρες. Ο πολιτισμός και η ιστορία, οι ηθικές και θρησκευτικές νόρμες, η γεωγραφία και ο χώρος – αυτά είναι τα βασικά στοιχεία που διαμορφώνουν τους πολιτισμούς και τις διαρκείς κοινότητες. Καθορίζουν την εθνική ταυτότητα, τις αξίες και τις παραδόσεις, παρέχοντας τον πυξίδα που μας βοηθά να αντέξουμε τις καταιγίδες της διεθνούς ζωής.

Οι παραδόσεις είναι πάντα μοναδικές· κάθε έθνος έχει τις δικές του. Ο σεβασμός των παραδόσεων είναι η πρώτη και πιο σημαντική προϋπόθεση για σταθερές διεθνείς σχέσεις και για την επίλυση των αναδυόμενων προκλήσεων.

Ο κόσμος έχει ήδη βιώσει προσπάθειες ενοποίησης, επιβολής των λεγόμενων καθολικών μοντέλων που συγκρούονταν με τις πολιτισμικές και ηθικές παραδόσεις των περισσότερων λαών. Η Σοβιετική Ένωση έκανε κάποτε αυτό το λάθος επιβάλλοντας το πολιτικό της σύστημα – το γνωρίζουμε αυτό και, ειλικρινά, δεν νομίζω ότι θα διαφωνήσει κανείς. Αργότερα, οι Ηνωμένες Πολιτείες ανέλαβαν αυτό το έργο, και η Ευρώπη επίσης προσπάθησε. Και στις δύο περιπτώσεις, απέτυχαν. Ό,τι είναι επιφανειακό, τεχνητό, επιβαλλόμενο από έξω, δεν μπορεί να διαρκέσει. Και όσοι σέβονται τις δικές τους παραδόσεις, κατά κανόνα, δεν παραβιάζουν τις παραδόσεις των άλλων.

Σήμερα, με φόντο τη διεθνή αστάθεια, αποδίδεται ιδιαίτερη σημασία στα θεμέλια ανάπτυξης κάθε έθνους: αυτά που δεν εξαρτώνται από εξωτερικές αναταραχές. Βλέπουμε χώρες και λαούς να στρέφονται προς αυτές τις ρίζες. Και αυτό συμβαίνει όχι μόνο στην Παγκόσμια Πλειοψηφία, αλλά και στις δυτικές κοινωνίες. Όταν όλοι επικεντρώνονται στην ανάπτυξη του εαυτού τους χωρίς να επιδιώκουν περιττές φιλοδοξίες, γίνεται πολύ πιο εύκολο να βρούμε κοινό έδαφος με τους άλλους.

Ως παράδειγμα, μπορούμε να ανατρέξουμε στην πρόσφατη εμπειρία αλληλεπίδρασης μεταξύ της Ρωσίας και των Ηνωμένων Πολιτειών. Όπως γνωρίζετε, οι χώρες μας έχουν πολλές διαφωνίες· οι απόψεις μας για πολλά από τα προβλήματα του κόσμου διαφέρουν. Αλλά αυτό δεν είναι κάτι ασυνήθιστο για τις μεγάλες δυνάμεις· στην πραγματικότητα, είναι απολύτως φυσικό. Αυτό που έχει σημασία είναι πώς επιλύουμε αυτές τις διαφωνίες και αν μπορούμε να τις διευθετήσουμε ειρηνικά.

Η τρέχουσα κυβέρνηση του Λευκού Οίκου είναι πολύ ξεκάθαρη όσον αφορά τα συμφέροντά της, δηλώνοντας απευθείας τι θέλει – μερικές φορές ακόμη και χωρίς περιστροφές, όπως σίγουρα θα

συμφωνείτε – αλλά χωρίς περιττή υποκρισία. Είναι πάντα προτιμότερο να είναι σαφές τι θέλει η άλλη πλευρά και τι προσπαθεί να επιτύχει. Είναι καλύτερο από το να προσπαθείς να μαντέψεις το πραγματικό νόημα πίσω από μια σειρά ασαφών εκφράσεων, διφορούμενης γλώσσας και αόριστων υπαινιγμών.

Μπορούμε να δούμε ότι η τρέχουσα κυβέρνηση των ΗΠΑ καθοδηγείται κυρίως από τα δικά της εθνικά συμφέροντα – όπως τα αντιλαμβάνεται. Και πιστεύω ότι αυτή είναι μια λογική προσέγγιση.

Αλλά, αν μου επιτρέπετε, και η Ρωσία έχει το δικαίωμα να καθοδηγείται από τα δικά της εθνικά συμφέροντα. Ένα από αυτά, παρεμπιπτόντως, είναι η αποκατάσταση πλήρων σχέσεων με τις Ηνωμένες Πολιτείες. Ανεξάρτητα από τις διαφωνίες μας, αν τα δύο μέρη αντιμετωπίζουν το ένα το άλλο με σεβασμό, τότε οι διαπραγματεύσεις τους – ακόμα και οι πιο δύσκολες, οι πιο επίμονες – θα εξακολουθούν να στοχεύουν στην εξεύρεση κοινού εδάφους. Και αυτό σημαίνει ότι τελικά μπορούν να επιτευχθούν αμοιβαία αποδεκτές λύσεις.

Η πολυπολικότητα και ο πολυκεντρισμός δεν είναι απλώς έννοιες, είναι μια πραγματικότητα που ήρθε για να μείνει. Το πόσο γρήγορα και πόσο αποτελεσματικά μπορούμε να οικοδομήσουμε ένα βιώσιμο παγκόσμιο σύστημα μέσα σε αυτό το πλαίσιο εξαρτάται τώρα από τον καθένα μας. Αυτή η νέα διεθνής τάξη, αυτό το νέο μοντέλο, μπορεί να οικοδομηθεί μόνο μέσω καθολικών προσπαθειών, μιας συλλογικής προσπάθειας στην οποία συμμετέχουν όλοι. Ας είμαι σαφής: η εποχή κατά την οποία μια επιλεγμένη ομάδα των ισχυρότερων δυνάμεων μπορούσε να αποφασίζει για τον υπόλοιπο κόσμο έχει περάσει, και έχει περάσει για πάντα.

Αυτό είναι κάτι που πρέπει να θυμούνται καλά όσοι νοσταλγούν την αποικιακή εποχή, όταν ήταν συνηθισμένο να χωρίζονται οι λαοί σε ίσους και σε εκείνους που, για να χρησιμοποιήσω τη διάσημη φράση του Όργουελ, ήταν «πιο ίσοι από τους άλλους». Όλοι γνωρίζουμε αυτό το απόφθεγμα.

Η Ρωσία δεν έχει ποτέ υιοθετήσει αυτή τη ρατσιστική θεωρία, δεν έχει ποτέ μοιραστεί αυτή τη στάση απέναντι σε άλλους λαούς και πολιτισμούς, και δεν θα το κάνει ποτέ.

Υποστηρίζουμε την πολυμορφία, την πολυφωνία – μια πραγματική συμφωνία ανθρώπινων αξιών. Ο κόσμος, όπως σίγουρα θα συμφωνήσετε, είναι ένα βαρετό και άχρωμο μέρος όταν είναι μονότονος. Η Ρωσία είχε ένα πολύ ταραχώδες και δύσκολο παρελθόν. Η ίδια η κρατική μας υπόσταση σφυρηλατήθηκε μέσα από τη συνεχή υπέρβαση τεράστιων ιστορικών προκλήσεων.

Δεν εννοώ ότι άλλα κράτη αναπτύχθηκαν σε συνθήκες θερμοκηπίου – φυσικά όχι. Ωστόσο, η εμπειρία της Ρωσίας είναι μοναδική από πολλές απόψεις, όπως και η χώρα που έχει δημιουργήσει. Ας είμαι σαφής: αυτό δεν είναι ισχυρισμός για εξαίρεση ή ανωτερότητα, είναι απλώς μια διαπίστωση. Η Ρωσία είναι μια ξεχωριστή χώρα.

Έχουμε περάσει από πολλές ταραχώδεις αναταραχές, καθεμία από τις οποίες έχει δώσει στον κόσμο τροφή για σκέψη σχετικά με ένα ευρύ φάσμα θεμάτων, τόσο αρνητικών όσο και θετικών. Αλλά είναι ακριβώς αυτό το ιστορικό βάρος που μας έχει κάνει να είμαστε καλύτερα προετοιμασμένοι για την πολύπλοκη, μη γραμμική και ασαφή παγκόσμια κατάσταση στην οποία βρισκόμαστε όλοι σήμερα.

Μέσα από όλες τις δοκιμασίες της, η Ρωσία έχει αποδείξει ένα πράγμα: υπήρχε, υπάρχει και θα υπάρχει πάντα. Κατανοούμε ότι ο ρόλος της στον κόσμο αλλάζει, αλλά παραμένει αναπόφευκτα μια δύναμη χωρίς την οποία η πραγματική αρμονία και ισορροπία είναι δύσκολο – και συχνά αδύνατο – να επιτευχθούν. Αυτό είναι ένα αποδεδειγμένο γεγονός, που επιβεβαιώνεται από την ιστορία και τον χρόνο. Είναι ένα αδιαμφισβήτητο γεγονός.

Στον σημερινό πολυπολικό κόσμο, αυτή η αρμονία και ισορροπία μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσω μιας κοινής, συλλογικής προσπάθειας. Και θέλω να σας διαβεβαιώσω σήμερα ότι η Ρωσία είναι έτοιμη για αυτό το έργο.

Σας ευχαριστώ πολύ. Σας ευχαριστώ.

Πηγή: <http://en.kremlin.ru/events/president/news/78134>